

KATEDRA I KLINIKA PSYCHIATRYCZNA

Warszawski Uniwersytet Medyczny

00-665 Warszawa, ul. Nowowiejska 27 tel: 22-825-1236 fax: 22-825-1315 www.psych.waw.pl

Prof. dr hab. n. med. Marcin Wojnar

Warszawa, 20.01.2024

Katedra i Klinika Psychiatryczna

Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Ocena osiągnięcia habilitacyjnego oraz aktywności naukowej

dr n. o zdr. Damiana Czarneckiego

wykonana w związku z powołaniem na członka komisji i recenzenta

w postępowaniu habilitacyjnym

przez Radę Dyscypliny Nauki o Zdrowiu

Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy

Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Recenzję przygotowano na podstawie przedłożonych dokumentów:

1. Autoreferatu, zawierającego informacje o dorobku naukowym oraz omówienie osiągnięcia naukowego będącego podstawą postępowania habilitacyjnego;
2. Wykazu osiągnięć naukowych i analizy bibliometrycznej dorobku naukowego Habilitanta;
3. Monotematycznego cyklu 4 publikacji zgłoszonego jako osiągnięcie naukowe pt. *„Uwarunkowania biochemiczne, genetyczne i psychologiczne głodu alkoholowego u osób uzależnionych od alkoholu”*;
4. Oświadczeń autora i współautorów wymienionych prac o ich indywidualnym wkładzie.

Dane biograficzne, przebieg edukacji i pracy

Dr n. o zdr. Damian Czarnecki ukończył studia na Wydziale Nauk o Zdrowiu, Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w 2003 roku uzyskując stopień magistra pielęgniarstwa na podstawie pracy pt. *„Situational Confidence Questionnaire jako narzędzie mierzące zmiany poczucia radzenia sobie w sytuacjach ryzyka picia podczas czterotygodniowego pobytu pacjenta na oddziale odwykowym”*. Po ukończeniu studiów kontynuował kształcenie pielęgniarckie, uzyskując w 2011 roku dyplom specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego po zdaniu egzaminu państwowego organizowanego przez Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych w Warszawie. Równolegle prowadził badania naukowe, które pozwoliły mu na uzyskanie w 2013 roku stopnia doktora nauk o zdrowiu na podstawie rozprawy pt. *„Bariery w dostępie do świadczeń zdrowotnych osób uzależnionych od alkoholu”* przygotowanej pod kierunkiem Prof. Marcina Ziółkowskiego.

Od 2004 roku dr Czarnecki był zatrudniony na stanowisku asystenta, a od 2013 roku do dziś pracuje na stanowisku adiunkta w Zakładzie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego, Katedry Pielęgniarstwa Zachowawczego, Wydziału Nauk o Zdrowiu, Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Dr Damian Czarnecki brał udział w licznych szkoleniach i warsztatach, pogłębiając swoje kompetencje zawodowe. W 2009 roku uczestniczył w szkoleniu *„Leczenie zespołu uzależnienia od tytoniu”* organizowanym w Toruniu przez Centrum Onkologii w Warszawie. W 2010 roku uzyskał certyfikat uczestnictwa w warsztacie *„Motivational Interviewing”* organizowanym przez Polsko-Niemieckie Towarzystwo Zdrowia Psychicznego. W 2017 roku Kandydat ukończył warsztat szkoleniowy *„Ślady traum i praca z bolesnymi doświadczeniami osób uzależnionych w podejściu skoncentrowanym na emocjach (EFT)”* prowadzony przez psychoterapeutę, superwizora PARPA i treningu grupowego PTP. W 2018 roku ukończył warsztat treningu balintowskiego prowadzony przez lidera Polskiego Stowarzyszenia Balintowskiego.

W 2020 roku dr Damian Czarnecki brał udział w szkoleniu z zakresu prowadzenia zajęć metodą symulacji medycznej w Centrum Symulacji Medycznej Collegium Medicum w Bydgoszczy. W tym samym roku ukończył warsztat z zakresu różnic kulturowych dla kadry naukowo-dydaktycznej; było to przygotowanie do pracy w środowisku wielokulturowym w ramach projektu *„iNternationalisation aCtions at University – NCU 4U”* Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W roku 2021 dr Czarnecki brał udział w warsztacie *„Analiza statystyczna wyników badań naukowych – możliwości zastosowania rozwiązania PS IMAGO*

PRO” prowadzonym przez Predictive Solutions z Krakowa. W 2022 roku uczestniczył w warsztacie pt. „Porada pielęgniarstwa w zarządzaniu objawami ze strony układu oddechowego” w zakresie przygotowania się do spotkania i efektywnego przeprowadzenia edukacji z pacjentem z POCHP i w Long COVID. Warsztat był organizowany przez Fundację Florencja dr Doroty Kilańskiej z Łodzi.

Aktywność naukowa

Od początku pracy naukowej dr Damian Czarnecki koncentrował się w swoich badaniach przede wszystkim na zagadnieniach z zakresu uzależnienia od alkoholu. Zainteresowania badawcze habilitanta dotyczą kilku obszarów tematycznych, które obejmują:

1. Badania nad głodem alkoholu jako czynnikiem ryzyka nawrotu picia;
2. Diagnostykę głodu alkoholu i adaptację do warunków polskiej populacji skal psychologicznych oceniających głód alkoholu;
3. Diagnostykę różnych uzależnień, problemy pacjentów uzależnionych i ich rodzin;
4. Aspekty biochemiczne, stan odżywienia i antropometrię w uzależnieniach.
5. Rolę równowagi oksydoredukcyjnej w patomechanizmach uzależnienia od alkoholu i nawrotu picia;
6. Związek stężenia adipokin w surowicy krwi oraz palenia tytoniu z aspektami klinicznymi uzależnienia od alkoholu.

Dr Czarnecki brał udział w 2 wielośrodkowych projektach badawczych realizowanych w ramach Narodowego Programu Zdrowia:

1. „Odczuwanie głodu alkoholu przez osoby uzależnione. Polska adaptacja narzędzi pomiaru i ich upowszechnienie”; Grant Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nr B141180000050.03;
2. „Związek odczuwania głodu alkoholu i głodu przedposiłkowego przez osoby leczone odwykowo z powodu uzależnienia od alkoholu z wybranymi cechami obrazu klinicznego i stanu odżywienia oraz z polimorfizmami genów”, Grant Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nr 74/44/3.4.3/18/DEA.

W obu projektach dr Czarnecki pełnił funkcję kierownika projektu. Wyniki prac w wymienionych obszarach badawczych zostały przedstawione w wielu znaczących publikacjach.

Dorobek naukowy dr n. o zdr. Damiana Czarneckiego obejmuje ogółem **58** pełnotekstowych publikacji, w tym **13** prac opublikowanych w czasopismach z listy filadelfijskiej i **45** prac w czasopismach bez IF. Ponadto dr Czarnecki opublikował **20** rozdziałów i **2** monografie. Dorobek Kandydata uzupełnia **7** opublikowanych streszczeń doniesień zjazdowych przedstawionych na konferencjach międzynarodowych i **29** na zjazdach krajowych.

Sumaryczny **Impact Factor** wszystkich opublikowanych prac Kandydata wynosi **37,199** oraz **1174** punkty KBN/MNiSW, w tym po uzyskaniu doktoratu – **34,225** oraz **1108** punktów KBN/MNiSW. Dr. Damian Czarnecki jest pierwszym autorem w **24** publikacjach, a kolejnym, ostatnim lub korespondencyjnym – w **34** publikacjach. Łączna liczba cytowań wynosi **52**, a wskaźnik Hirscha dla wszystkich publikacji – **4**.

Najważniejsze prace Habilitanta były opublikowane w takich czasopismach jak: *Psychology Research and Behavior Management, Alcohol and Alcoholism, Alcoholism: Clinical and Experimental Research, Drug and Alcohol Dependence, International Journal of Molecular Science, Journal of Clinical Medicine, Medical Research Journal, Journal of Physiology and Pharmacology, Psychiatry Research, Alcohol, European Journal of Human Genetics, Hygeia Public Health, Alkoholizm i Narkomania i Psychiatria Polska.*

Wyniki badań dr Czarneckiego były przedstawiane na licznych kongresach, zjazdach, sympozjach i konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Kandydat otrzymał dwukrotnie stypendium Rektora UMK za wysoko punktowaną publikację naukową w 2021 i 2022 roku. Pełni także funkcję recenzenta w czasopismach międzynarodowych i krajowych.

Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Oprócz intensywnej aktywności badawczej, dr Damian Czarnecki jest aktywnym nauczycielem akademickim, od początku pracy w Collegium Medicum UMK prowadzi bowiem liczne zajęcia dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia i ćwiczenia praktyczne) dla studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu na kierunkach pielęgniarstwa i położnictwa, realizując kilka przedmiotów w rocznym wymiarze ok. 600 godzin, w tym *Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne, Opieka i edukacja terapeutyczna w chorobach przewlekłych – w zaburzeniach zdrowia psychicznego, Dowody naukowe w praktyce pielęgniarstwa oraz Psychiatria.* Prowadzi również seminarium licencjackie i magisterskie dla tych samych studentów. Kandydat wielokrotnie prowadził zajęcia dydaktyczne z zakresu pielęgniarstwa psychiatrycznego podczas szkoleń specjalizacyjnych lub kursów dla pielęgniarzek

organizowanych m.in. przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych. Kilkakrotnie pełnił rolę sędziego w zawodach symulacji medycznej w Centrum Symulacji Medycznej CM UMK.

Dr Czarnecki jako nauczyciel akademicki brał także udział w dodatkowych zajęciach dydaktycznych dla studentów Collegium Medicum w Centrum Symulacji. W 2021 i 2022 r. prowadził zajęcia dla studentów anglojęzycznych na kierunku pielęgniarstwo oraz kilkakrotnie dla studentów z wymiany międzynarodowej programu Erasmus.

W swojej macierzystej Uczelni Kandydat był promotorem wielu prac licencjackich (46) i magisterskich (23); od 2014 roku sprawował opiekę naukową łącznie nad 69 studentami. Wielokrotnie pełnił także funkcję recenzenta prac licencjackich i magisterskich, przygotował w sumie 82 recenzje.

Kandydat jest autorem i współautorem licznych rozdziałów w podręcznikach, monografiach oraz rekomendacjach, w tym w podręczniku *„Pielęgniarstwo w opiece długoterminowej”*, monografii *„Promocja zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży”*, podręczniku *„Pielęgniarstwo psychiatryczne”*, monografii *„Wybrane zagadnienia psychologii alkoholizmu”*, w książce *„Metoda studium przypadku w pielęgniarstwie pediatricznym – wybrane zagadnienia z pulmonologii dziecięcej”*, w podręczniku *„Wybrane aspekty oddziaływań terapeutycznych w pielęgniarstwie psychiatrycznym”*, w podręczniku *„Podstawy pediatrii i pielęgniarstwa pediatricznego”*, w książce *„Metoda studium przypadku w pielęgniarstwie pediatricznym – wybrane zagadnienia z opieki nad dzieckiem z chorobą wrodzoną i jego rodziną”*, w publikacji *„Prewencja wykroczeń zawodowych na stanowisku pracy pielęgniarki i położnej. Wykonywanie zawodu w czasie pandemii COVID-19”* oraz w opracowaniu *„Procedury pielęgniarstwa w obliczu pandemii: COVID-19, SARS-CoV-2”*. W 2020 roku dr Czarnecki był autorem części dotyczącej szkodliwości palenia papierosów w materiałach edukacyjnych dla pacjentów chorych kardiologicznie.

Dr Czarnecki sprawował w przeszłości opiekę nad studenckim kołem naukowym „Altera Pars” przy Zakładzie Pielęgniarstwa Psychiatrycznego, a obecnie jest opiekunem koła naukowego „Biochemia-Żywność-Zdrowie Psychiczne” przy Katedrze Pielęgniarstwa Zachowawczego.

Od 2006 roku dr Czarnecki pracuje w oddziale leczenia uzależnień Kliniki Psychiatrii, Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 w Bydgoszczy. W opiece nad pacjentami uzależnionymi realizuje m.in. psychoedukację z zakresu wiedzy o chorobie alkoholowej, prowadzi edukację antynikotynową i motywuje do utrzymania właściwego stanu odżywienia.

Kandydat jest od wielu lat zaangażowany w działalność organizacyjną na rzecz Wydziału Nauk o Zdrowiu CM UMK, Szpitala Uniwersyteckiego nr 1 im. dr Antoniego

Jurasza w Bydgoszczy, organizacji pozarządowych oraz społeczności regionu. Jest członkiem Komisji Programowo-Dydaktycznej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Bierze udział w pracach komisji egzaminacyjnych, pełni funkcję Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia i pracuje w zespole ds. nostryfikacji dyplomów, współpracuje z komórkami Wydziałowymi ds. realizacji programu kształcenia, jakości kształcenia, praktyk zawodowych oraz w zakresie innych zadań zleconych; wspiera inicjatywy Centrum Symulacji Medycznej. Obecnie dr Czarnecki jest członkiem Wydziałowej Rady Dyscypliny, członkiem Komisji ds. Nostryfikacji Dyplomów na Wydziale Nauk o Zdrowiu dla kierunku pielęgniarstwo oraz członkiem Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia Collegium Medicum w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Do 2018 roku Kandydat pełnił funkcję konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego województwa kujawsko-pomorskiego. Od 2018 roku pełni funkcję konsultanta krajowego w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, uczestniczy w pracach różnych komisji, w tym Zespołu ds. pilotażu programu psychiatrii środowiskowej w ramach Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, Zespołu ds. zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, Podzespołu ds. opracowania zmian w zakresie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych powołanego na mocy Zarządzenia Ministra Zdrowia oraz Rady ds. Zdrowia Psychicznego. Obecnie, we współpracy z konsultantami wojewódzkimi, praktykami w pielęgniarstwie psychiatrycznym oraz Naczelną Radą Pielęgniarek i Położnych przygotowuje standardy opieki pielęgniarstwiej w lecznictwie psychiatrycznym stacjonarnym.

Dr Damian Czarnecki jest członkiem kilku towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego (jako członek oddziału kujawsko-pomorskiego; w nim pełni funkcję przewodniczącego podzespołu sądu koleżeńckiego), Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego (członek oddziału bydgoskiego), a od 2022 roku także Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Zdrowia Psychicznego.

Ocena osiągnięcia naukowego

Zgłoszone przez Habilitanta osiągnięcie naukowe dotyczy badań nad *Uwarunkowaniami biochemicznymi, genetycznymi i psychologicznymi głodu alkoholowego u osób uzależnionych od alkoholu.*

Osiągnięcie naukowe kandydata obejmuje następujące publikacje:

1. Ziółkowski M, **Czarnecki D**, Budzyński J, Rosińska Z, Żekanowska E, Góralczyk B. *Orexin in Patients with Alcohol Dependence Treated for Relapse Prevention: A Pilot Study*. Alcohol Alcohol. 2016;51(4):416-21.
2. **Czarnecki D**, Ziółkowski M, Chodkiewicz J, Długosz A, Feldheim J, Waszkiewicz N, Kułak-Bejda A, Gorzkiewicz M, Budzyński J, Junkiert-Czarnecka A, Siomek-Górecka A, Nicpoń K, Kawala-Sterniuk A, Ferri R, Pelc M, Walecki P, Laskowska E, Gorzelańczyk EJ. *Initial Study on COMT and DRD2 Gene Polymorphisms as Well as the Influence of Temperament and Character Trait on the Severity of Alcohol Craving in Alcohol-Dependent Patients*. J Clin Med. 2021;10(24):5892.
3. **Czarnecki D**, Ziółkowski M, Chodkiewicz J, Gorzkiewicz M, Waszkiewicz N, Długosz A, Budzyński J, Junkiert-Czarnecka A, Kułak-Bejda A. *The Lack of Influence of Homozygous Long Allele of the 5-HTTLPR Gene on the Severity of Alcohol Craving During 6 Weeks of Rehab Hospitalisation in Comparison to Not Homozygous and Homozygous Short Alleles – Preliminary Report*. Psychol Res Behav Manag. 2023, 16: 497–507.
4. **Czarnecki D**, Ziółkowski M, Chodkiewicz J, Długosz A, Budzyński J, Waszkiewicz N, Kułak-Bejda A. *Confusion of Alcohol Craving with Food Hunger in Alcohol-Dependent Individuals Entering In-Patient Drug Treatment*. Alcohol Alcohol. 2023, 58(2):151-158.

Na monotematyczny cykl składają się 4 prace, które w chwili pisania recenzji zostały opublikowane w komplecie w czasopismach zagranicznych z listy filadelfijskiej ze wskaźnikiem oddziaływania. Wszystkie publikacje ma charakter oryginalny, stanowią raporty z przeprowadzonych badań. Prace powstały w latach 2016 do 2023. Łączny wskaźnik wpływu Impact Factor prac przedstawionych do osiągnięcia naukowego liczy 15.608, liczba punktów MEiN tych publikacji wynosi 370. Dwie pierwsze prace były cytowane łącznie 20 razy, pozostałe dwie prace nie były jeszcze cytowane, zostały opublikowane na początku 2023 roku. W 3 pracach dr Damian Czarnecki jest pierwszym autorem, w czwartej jest drugim autorem; jego wkład w ich powstanie jest znaczący, co jest potwierdzone oświadczeniami współautorów. Wkład dr Czarneckiego w przeprowadzenie opisanych badań i opracowanie artykułów uwzględniał niemal każdy etap powstawania tych prac, obejmując opracowanie koncepcji badań, sformułowanie hipotez badawczych, przygotowanie wniosku o finansowanie badań, pobieranie materiału biologicznego, wykonanie badań kwestionariuszowych, utworzenie bazy danych, przeprowadzenie analiz statystycznych,

przygotowanie manuskryptów, opracowanie raportów z badań oraz rozpowszechnianie ich wyników.

Omawiany cykl publikacji to prace oryginalne dotyczące głównego nurtu tematyki badawczej dr n. o zdr. Damiana Czarneckiego – dotyczyły analiz biochemicznych, genetycznych oraz psychologicznych czynników powstawania głodu alkoholu jako jednej z najważniejszych przyczyn nawrotu picia u osób uzależnionych od alkoholu.

Trzy prace zgłoszone do osiągnięcia habilitacyjnego przedstawiają wyniki badań prowadzonych w ramach wielośrodkowego projektu „*Związek odczuwania głodu alkoholu i głodu przedposiłkowego przez osoby leczone odwykowo z powodu uzależnienia od alkoholu z wybranymi cechami obrazu klinicznego i stanu odżywienia oraz z polimorfizmami genów*”, który dr Czarnecki zainicjował wraz z prof. Marcinem Ziółkowskim i w którym pełnił funkcję kierownika. Badanie było prowadzone w latach 2018-2019 i finansowane z Narodowego Programu Zdrowia (grant przyznany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych). Czwartą publikację z cyklu osiągnięcia naukowego dr Czarnecki przygotował na podstawie badań finansowanych z funduszy wewnętrznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Wartość naukową publikacji ujętych w cyklu monotematycznych prac stanowiących osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym oceniam wysoko. Ich zasadniczym atutem jest prospektywny charakter przeprowadzonych badań (oceny obejmowały dwa punkty czasowe – na początku terapii odwykowej i po czterech tygodniach jej trwania) oraz zastosowanie zwalidowanych i wystandaryzowanych narzędzi – skal psychometrycznych w wersji polskojęzycznej do oceny wybranych cech klinicznych (*Penn Alcohol Craving Scale*, PACS oraz *Yale-Brown Obsessive-Compulsive Scale*, YBOCS-hd-PL) oraz aparatu do oceny składu ciała metodą impedancji bioelektrycznej. W każdej z prac zastosowano co najmniej kilka metod statystycznych dla potwierdzenia lub wykluczenia założonych hipotez badawczych. Wartość badań prezentowanych prac zgłoszonych do osiągnięcia habilitacyjnego podnosi również to, że były one przeprowadzane w warunkach kontrolowanych (uczestnicy badań – pacjenci uczestniczyli w standardowej stacjonarnej terapii odwykowej), a analizy laboratoryjne przeprowadzono w uznanych laboratoriach – w Katedrze Patofizjologii oraz Katedrze Medycyny Sądowej Collegium Medicum w Bydgoszczy.

Projekty, które Kandydat prowadził we współpracy z wysokiej klasy specjalistami, od lat zajmujących się nie tylko prowadzeniem badań naukowych, ale również terapią osób uzależnionych od alkoholu, pozwalają uzasadniać postulaty badawcze obserwacjami i

doświadczeniem klinicznym współpracujących ekspertów. Badania przeprowadzone i opublikowane przez Kandydata stanowią istotny wkład w globalną wiedzę na temat mechanizmów utrzymywania się objawów uzależnienia od alkoholu. Wyniki tych badań przedstawione w zgłoszonych pracach mogą mieć bezpośrednie przełożenie na praktykę kliniczną, gdyż mogą być przydatne w procesie diagnozy, terapii oraz w realizacji opieki nad pacjentem uzależnionym.

W prezentowanych w osiągnięciu badaniach dr Czarnecki wraz z zespołem analizował specyfikę czynników związanych z głodem alkoholowym i nawrotem picia w uzależnieniu. W omawianych pracach Kandydat uwzględnia pojęcie „nawrotu”, który rozumie jako złamanie abstynencji. Zjawisko to określa także terminem „ryzyko nawrotu”, którego nie bada jednak bezpośrednio, a poprzez zastosowanie narzędzi lub pytań kierowanych do osób badanych, np. w kwestionariuszu oceniającym nasilenie głodu alkoholu PACS, którego wysokie wyniki uznaje się za marker ryzyka nawrotu.

W uzasadnieniu podjęcia badań Kandydat wskazuje, że nawrót picia alkoholu jest częstym problemem w terapii uzależnienia od alkoholu, natomiast głód alkoholu jest istotnym czynnikiem prowokującym nawrót picia, który wywołuje poważne szkody zdrowotne i społeczne u osoby pijącej. Poszukiwanie podłoża powstawania głodu alkoholowego, w obszarach biologicznym, psychologicznym czy społecznym, wydaje się istotnym kierunkiem rozwoju terapii uzależnienia od alkoholu. W publikacjach ujętych jako osiągnięcie habilitacyjne Kandydat analizował znaczenie kliniczne czynników biochemicznych (oreksyna) i genetycznych (polimorfizmy COMT, DRD2, 5-HTTLPR), które w sposób bezpośredni związane są z aktywnością niektórych układów neuroprzekaźnikowych mózgu, co może przekładać się na odczuwanie głodu przed posiłkiem, uczucie sytości, przyjemności z jedzenia i picia oraz zaspakajanie tych pragnień, a w konsekwencji wpływać na określone zachowanie, emocje i procesy poznawcze. W swoich badaniach dr Czarnecki zajął się związkiem polimorfizmu wymienionych wyżej genów z różnymi aspektami głodu alkoholowego. Wyniki badań Habilitanta, które stały się podstawą przygotowania cyklu publikacji, doskonale wpisują się w istniejącą lukę wiedzy na temat biochemicznych i genetycznych uwarunkowań głodu.

Monotematyczny cykl prac będący osiągnięciem naukowym w postępowaniu habilitacyjnym dr Czarneckiego obejmuje 4 publikacje. Celem pierwszej pracy była ocena stężenia hormonu pobudzającego potrzebę spożywania posiłków, oreksyny, we krwi i jej związku z wybranymi czynnikami klinicznymi u pacjentów uzależnionych od alkoholu, którzy byli leczeni odwykowo w warunkach stacjonarnych. Wyniki przeprowadzonych badań sugerują rozregulowanie neuronalnego systemu oreksynowego w uzależnieniu od alkoholu i

przypuszczalne zaangażowanie neuronów oreksynowych, których biomarkerem może być wyższe stężenie oreksyny we krwi po okresie nadużywania alkoholu, zarówno w błędne koło picia alkoholu, jak i procesy regulujące głębokość uzależnienia. Publikacja ta jest jedną z pierwszych prac opisujących związek stężenia oreksyny z wybranymi zmiennymi klinicznymi i antropometrycznymi u osób uzależnionych od alkoholu.

Celem drugiej pracy była ocena związku polimorfizmów genów COMT i DRD2 oraz cech temperamentu i charakteru z nasileniem głodu alkoholowego u osób uzależnionych od alkoholu. Badanie wykazało, że polimorfizm genu COMT nie jest skorelowany z nasileniem głodu, natomiast wskazało na możliwy związek polimorfizmu genu DRD2. Obecność genotypu A/A DRD2 może być związana ze słabszym odczuwaniem intensywności głodu alkoholowego, co może przekładać się na efekt protekcyjny, obniżający ryzyko nawrotu picia. Przedstawiona praca w znaczący sposób sugeruje związek uwarunkowań genetycznych i wybranych cech charakteru oraz temperamentu z głodem alkoholu. Wyniki badania mogą być przydatne w identyfikacji pacjentów uzależnionych od alkoholu z poszczególnymi polimorfizmami genów, a dzięki temu w stratyfikacji pacjentów według ryzyka nawrotu picia, co z kolei może mieć wpływ na dobór, intensywność oraz czas trwania metod terapeutycznych w pracy z pacjentem, który nie radzi sobie z głodem alkoholu. Ocena głodu alkoholu w aspekcie cech charakteru czy temperamentu oraz genetycznych uwarunkowań funkcjonowania układów neuroprzekąźnikowych jest bardzo ważna w praktyce klinicznej ze względu na powiązanie z bardziej spersonalizowanym podejściem do leczenia osób uzależnionych od alkoholu.

Celem kolejnej publikacji włączonej do osiągnięcia habilitacyjnego była ocena zmian nasilenia głodu alkoholu w zależności od wariantów polimorfizmu genu transportera serotoniny (5-HTTLPR) i ich związku z wybranymi zmiennymi klinicznymi u pacjentów uzależnionych od alkoholu. Przesłanką do podjęcia tego badania były wcześniejsze dane wskazujące na związek wariantu l/l badanego polimorfizmu genu transportera serotoniny z wysokim ryzykiem złamania abstynencji alkoholowej. Wyniki badań przedstawionych w omawianej publikacji wykazały, że u pacjentów uzależnionych od alkoholu z wariantem l/l polimorfizmu 5-HTTLPR głód alkoholu utrzymuje się na podobnym poziomie podczas czterech tygodni hospitalizacji. W przedstawianej pracy Kandydat wykazał, że polimorfizm w 5-HTTLPR nie ma prostego przełożenia na występowanie głodu alkoholu, ale może determinować raczej pewne czynniki neurobiologiczne z nim powiązane, jak na przykład cechy temperamentu czy reakcje na sytuacje trudne inicjujące pojawienie się głodu. W swoich badaniach Habilitant wraz zespołem do oceny głodu alkoholu użył skali PACS, która nie mierzy wprost kompulsyjnych i obsesyjnych aspektów głodu alkoholu, i dlatego Kandydat

wysunął bardzo ważny wniosek, że nie tylko kompulsywność, ale także inne cechy głodu alkoholu, takie jak częstotliwość, intensywność lub stopień oparcia się pokusie picia może być uwarunkowany homozygotycznym wariantem 1/1 polimorfizmu 5-HTTLPR. Obserwacje te autor poczynił z zespołem jako jeden z pierwszych w piśmiennictwie światowym. Wyniki badań istotnie uzupełniają sugerowane w literaturze znaczenie polimorfizmu 5-HTTLPR w leczeniu uzależnień, gdzie wskazuje się na interakcje tego polimorfizmu z efektami terapii poznawczo-behawioralnej lub z reakcją na leczenie farmakologiczne.

Celem ostatniej pracy włączonej do osiągnięcia naukowego Habilitanta było porównanie subpopulacji osób deklarujących mylenie głodu alkoholu z głodem przed posiłkiem pod kątem wybranych zmiennych np. ryzyka nawrotu, głębokości uzależnienia od alkoholu, nasilenia łaknienia i głodu alkoholu, nasilenia objawów depresyjnych i stanu odżywienia. Wyniki prezentowanej pracy wykazały, że blisko 1/3 badanych pacjentów uzależnionych od alkoholu leczonych odwykowo mylił głód alkoholu z uczuciem głodu posiłku (łaknieniem). Pacjenci uzależnieni od alkoholu, którzy mylili głód alkoholu z głodem posiłku, charakteryzowali się silniejszym głodem alkoholu, nasilonym głodem przedposiłkowym, bardziej nasilonymi objawami depresji oraz częstszymi objawami współwystępującymi z głodem alkoholu, które mogą towarzyszyć głodowi przed posiłkiem, w porównaniu do osób, które nie myliły tych rodzajów głodu. Badanie stanowi znaczące uzupełnienie badań prowadzonych nad związkiem łaknienia z głodem alkoholu, zwłaszcza, że już wcześniej podkreślano, iż silna potrzeba wypicia alkoholu wzmacnia łaknienie. Badania wyraźnie unaocznily wspólne tło powstawania głodu alkoholu i łaknienia. Pozwoliły także wskazać na istnienie zjawiska mylenia głodu alkoholu z głodem przed posiłkiem, które jako problem terapeutyczny nie było dotychczas poruszane na łamach czasopism naukowych. Wyniki badań Habilitanta sugerują, aby w terapii odwykowej podejmować działania diagnostyczne wyodrębniające subpopulację osób uzależnionych od alkoholu, które mają problemy z identyfikacją objawów głodu alkoholu i głodu posiłku, ale weryfikacja tej hipotezy na temat takiej formy personalizacji leczenia pacjentów z uzależnieniem od alkoholu wymaga oceny w kolejnych badaniach.

Podsumowując znaczenie cyklu monotematycznych prac dla rozwój dyscypliny nauk o zdrowiu, należy podkreślić, iż dr Damian Czarnecki jako jeden z pierwszych wraz ze współpracownikami wykazał, że stężenie oreksyny w surowicy krwi pacjentów poddanych leczeniu odwykowemu może być biomarkerem głębokości uzależnienia oraz nasilenia głodu alkoholu. Poprzez nowe podejście do oceny uwarunkowań genetycznych i temperamentu

Habilitant wykazał, że polimorfizm genu DRD2 może mieć wpływ na nasilenie głodu alkoholowego, co może mieć znaczenie zarówno w personalizacji leczenia osób uzależnionych od alkoholu, a w przyszłości także identyfikacji członków rodzin osób uzależnionych w celu wprowadzenia oddziaływań profilaktycznych. Dr Czarnecki jako jeden z pierwszych badaczy wykazał, że polimorfizm genu transportera serotoniny może mieć związek nie tylko z nasileniem depresji, ale także modulować nasilenie głodu alkoholu i podnosić ryzyko złamania abstynencji podczas terapii odwykowej. Ponadto Kandydat w pionierskich badaniach wykazał, że pacjenci uzależnieni od alkoholu mogą mylić głód alkoholu z głodem posiłku, a także, że zaburzenie to może mieć podłoże neurobiologiczne, a kluczowe znaczenie mają analizowane przez niego czynniki biochemiczne i genetyczne.

Godny szczególnego podkreślenia jest fakt, że Habilitant wraz ze współpracownikami przeprowadził unikalne kompleksowe badania uwzględniające rolę różnych grup czynników: genetycznych, biochemicznych i temperamentalnych, które warunkując głód alkoholowy mogą mieć znaczenie w podnoszeniu ryzyka nawrotu picia. Badanie te przyniosły ważne z punktu widzenia poznawczego i praktycznego wyniki, sugerujące istotne zależności między charakterystyką mechanizmów i przebiegu uzależnienia alkoholu, a różnymi aspektami leczenia osób uzależnionych, zwłaszcza uwzględnienia możliwości indywidualizacji terapii.

Wnioski z badań dr Czarneckiego mają istotne implikacje kliniczne, ponieważ w leczeniu odwykowym istnieje możliwość zastosowania skal psychologicznych używanych do pomiaru nasilenia uzależnienia od alkoholu, głodu alkoholu i ryzyka nawrotu picia, co z jednej strony mogłoby poprawić skuteczność terapii, a z drugiej zmniejszyłoby ponoszone w związku z nią koszty ekonomiczne. Poczynione obserwacje mogą mieć wpływ na personalizację metod terapeutycznych osób uzależnionych oraz na prewencję uzależnienia w ich środowisku życia, dlatego powinny być przesłanką do dalszych badań nad tym ważnym zagadnieniem.

Podsumowując należy stwierdzić, że zainteresowania naukowe dr n. o zdr. Damiana Czarneckiego są jasno sprecyzowane i konsekwentnie realizowane od początku jego kariery naukowej. Dorobek naukowy uzyskany w ciągu 10 lat od uzyskania stopnia doktora nauk medycznych jest znaczący, a publikacje stanowią istotny wkład w rozwój wiedzy na temat mechanizmów głodu alkoholowego, ryzyka nawrotu picia i personalizacji leczenia osób uzależnionych od alkoholu. Jego aktywność naukowa oraz znacząca wartość osiągnięcia naukowego – cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych – w mojej opinii spełniają kryteria wymagane do nadania stopnia

doktora habilitowanego określone w art. 219 ust. 1. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 1668 ze zm.). Mam zatem zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu wniosek o dopuszczenie dr n. o zdr. Damiana Czarneckiego do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego.